

Stewart Ross

Mr. Brein

SHERLOCK HOLMES'

onopgeloste
zaken

25

cryptische puzzels

*Met speciale dank aan mijn broer Charlie Ross,
de tv-veilingmeester, voor zijn hulp bij de
verdwenen meesterwerken.*

INHOUD

Inleiding	6
Zaken	
1. Het mysterie van baron Galtür	9
2. Het avontuur van de Adelaide Star	18
3. Het mysterie van de neergestoken Shakespeariaan	26
4. De dame uit Kent	33
5. De zaak van de emaillen broche	41
6. Het mysterie van de vierde trombone	48
7. Het mysterie van de gewurgde dichter	53
8. Het avontuur van de brandstichter in Axelbury	66
9. Het mysterie van de vroege koekoek	76
10. Het avontuur van het Atheense borstbeeld	84
11. Het mysterie van de verdwijnende filatelisten	91
12. De zaak van de kist bananen	101
13. Moord in kamer 327	104
14. De vinger van de fraudeur	112
15. Het mysterie van de verdwenen meesterwerken	116
16. De zaak van het versierde ei	123
17. Het mysterie van de gevallen sergeant	128
18. Het mysterie van de drie aangeschoten kantoorklerken	136
19. Het avontuur van ouwe Dodson	143
20. Het avontuur van de omgekochte tekenaar	148
21. Het avontuur van de excentrieke neef	156
22. De zaak van de fronsende dame	162
23. Een kwestie van onwetendheid	168
24. Het geheim van de chirurg	175
25. Het avontuur van de Archway-centralist	179
Oplossingen	182
Dankwoord	237
Notities	238

INLEIDING

Bij hoeveel zaken Sherlock Holmes betrokken is geweest, is niet bekend. Dokter Watson en de beroemde detective legden er samen 56 vast in korte verhalen en verwerkten er 4 tot volledige romans. In *Het avontuur van de eenzame fietser* vermeldt Watson echter dat hij 'uitgebreide aantekeningen' heeft bewaard over 'honderden zaken' die Holmes tussen 1894 en 1901 heeft behandeld.

Je kunt je dus voorstellen hoe verrast en blij ik was toen een onbekende weldoener een dik pakket met originele aantekeningen van Watson op mijn deurmat achterliet. Deze bevatten informatie over veel van de zaken die nooit in de romans of verhalenbundels terecht waren gekomen.

Wat moest ik ermee doen? Ik heb erover gedacht om het materiaal te verwerken tot nieuwe verhalen en daarbij te proberen de stijl van de gepubliceerde verhalen zo veel mogelijk na te bootsen. Maar dat idee heb ik al snel laten varen. Ik heb een enorme hekel aan pastiches, en verhalen toevoegen aan de verzamelde werken is bijna heiligschennis.

Ik had de aantekeningen ook zonder enige bewerking kunnen uitbrengen, in de ongestructureerde vorm waarin ik ze had ontvangen. Maar dan zouden ze alleen interessant zijn voor academici en Holmes-kenners. De oplossing die ik uiteindelijk heb gekozen, kwam bij me op toen ik bedacht dat de tijdloze aantrekkingskracht van Sherlock Holmes vooral is gelegen in zijn buitengewone vermogen om misdrijven op te lossen.

Holmes' succes was het resultaat van twee factoren: zijn opmerkelijke vermogen tot logisch redeneren en de enorme hoeveelheid kennis die hij had opgeslagen in zijn computerachtige brein. (Overigens constateerde ik, toen ik de aantekeningen doorlas, dat Watson gelijk had gehad met zijn opmerkingen hierover in *Een studie in rood*. Holmes' kennis vertoonde verrassende hiaten, als een encyclopedie waaruit een paar bladzijden ontbreken.)

Ondanks dit voorbehoud is mijn presentatie van de 25 nieuwe zaken in dit boek gericht op Holmes' wereldberoemde vermogen om misdaden op te lossen door middel van deductie en kennis. Elk verhaal wordt in twee delen verteld. Aan het begin van het boek wordt de informatie gegeven die Holmes nodig had om de zaak op te lossen. De aantekeningen van Watson bevatten volledige beschrijvingen van de zaken, maar de kleurrijke details uit de gepubliceerde detectiveverhalen, zoals de beschrijving van de kamer van Holmes in Baker Street, ontbreken. Ik heb me er in het algemeen niet toe laten verleiden objectieve feiten te verfraaien met verzonden details. Letterlijke citaten uit Watsons aantekeningen heb ik tussen aanhalingstekens gezet. De rest van de tekst is geschreven in standaard hedendaags Nederlands, waar nodig enigszins aangepast aan het onderwerp en de tijd waarin de zaak speelt.

Ik daag je uit om met behulp van de technieken waarmee Sherlock Holmes beroemd is geworden, zelf in elk verhaal de bewijzen te vinden en het mysterie te ontraadselen. Kijk achter in het boek wanneer je denkt dat je de oplossing hebt gevonden. Daar kun je lezen hoe Holmes aan de hand van de feiten de juiste oplossing heeft gevonden voor 24 van de 25 zaken.

Doe jij het beter en los jij ze alle 25 op? Veel succes!

HET MYSTERIE VAN DE NEERGESTOKEN SHAKESPEARIAAN

Watsons aantekeningen bevatten diverse bijzonder pakkende titels. Zo pakkend zelfs dat de verhalen die erop volgden – in notitievorm – ons af en toe een beetje teleurstelden. Dat soort verhalen werd maar zelden geschikt geacht voor publicatie.

Maar dat gold niet voor 'Het mysterie van de neergestoken Shakespeariaan'. Waarschijnlijk heeft Watson het niet verwerkt tot een compleet verhaal omdat hij niet genoeg bijzonderheden had over de situatie en de hoofdpersonen. Maar bij ons gaat het meer om het speurwerk dan om personages en mooie zinnen. We denken dat we erin geslaagd zijn op basis van Watsons schaarse aantekeningen een mooie puzzelopgave te maken. Het is ook een puzzel die laat zien dat, zoals we ook aangeven in 'Een kwestie van onwetendheid', Holmes belezener was dan Watson beweerde in *Een studie in rood*.

Het probleem is makkelijk uiteen te zetten.

Professor Algernon Thomas, die alom bekendstond als de grootste Shakespearekenner van zijn generatie, werd op wrede wijze om het leven gebracht in zijn woonvertrekken in Gloucester College in Oxford. Hij overleed aan één goedgeplaatste steek met een scherp voorwerp, dat zijn oog doorboorde en doordrong tot in zijn hersenen.

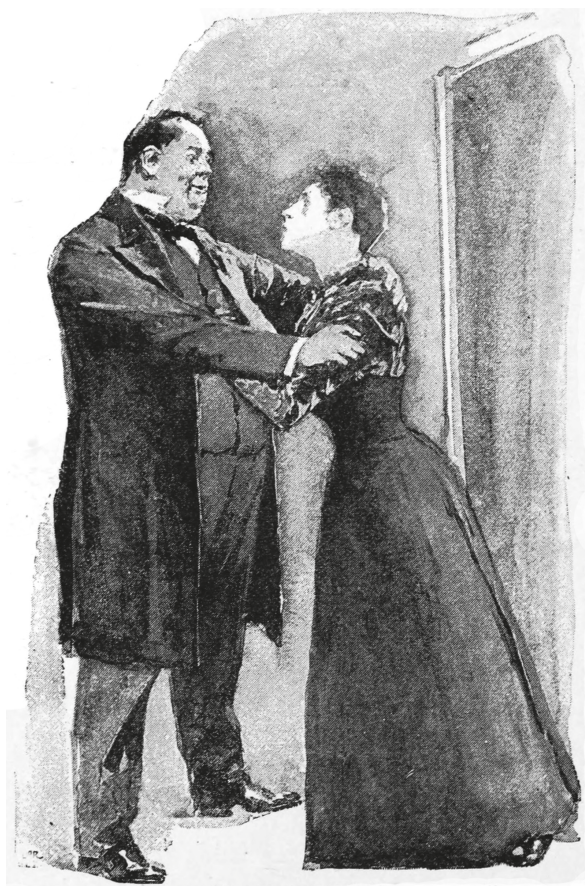
Zijn lichaam werd om 10:30 uur in de ochtend gevonden door een student die naar hem toe was gekomen voor een les over Shakespeares bewerking van Holinshed. Toen de jongeman arriveerde, stond de deur bij de stenen trap op een kier. Toen hij aanklopte, maar geen reactie kreeg, veronderstelde hij dat dat kwam doordat hij doof was (niet dood). Hij duwde de deur verder open en keek naar binnen. De professor lag op zijn rug met zijn armen langs zijn lichaam. Een arts verklaarde dat het lichaam daar minstens twaalf uur had gelegen.

Op zijn overhemd zaten drie rode vlekken die deden vermoeden dat de moordenaar, nadat hij het wapen uit de oogkas had teruggetrokken, had geprobeerd het schoon te vegen aan het overhemd van het slachtoffer. Voorwerpen van belang in de kamer waren onder meer een lege portfiles, een halflege portfiles, twee kristallen drinkglazen waar niets aan te zien was behalve een beetje droesem onder in elk glas, en een open en verscheurd exemplaar van Shakespeares Henry VI, Part 2.

Het is ons niet bekend hoe Holmes betrokken is geraakt bij de zaak, maar we nemen aan dat een onervaren rechercheur van de politie van Oxfordshire, overweldigd door het hooghartige klimaat van Gloucester College en de niet bepaald verdraagzame mensen die er werken, de vermaarde Londense detective om hulp heeft gevraagd. Holmes was altijd meer dan bereid de strijd aan te gaan

met pretenties en privileges en had ermee ingestemd te helpen. Hij arriveerde in Oxford om 10:53 uur en vertrok daar weer om 18:47 uur, nadat hij de moord had opgelost.

Holmes had de lijst van verdachten al snel teruggebracht naar twee. De eerste, en dat was degene die het hoofd van het College graag 'aan de schandpaal genageld zag', was H el ene La Chaise, een temperamentvolle 21-jarige Française die achttien maanden geleden door haar kleinburgerlijke ouders naar Oxford was gestuurd 'om haar Engels te verbeteren', omdat zij haar affaire met een vooraanstaande Parijse politicus niet accepteerden. Al snel werd zij gezien terwijl zij elegant – en maar ten dele vermomd als een

mannelijke student – de stenen trap naar de woonvertrekken van professor Thomas op huppelde. Zes maanden na haar komst was algemeen bekend dat de goedgeklede Française met haar rood gestifte lippen zijn maîtresse was, al was dat nooit in het openbaar toegegeven. Het was een stormachtige relatie, al helemaal toen Hélène geld eiste van haar veel oudere minnaar als bewijs van zijn liefde. De situatie werd nog gecompliceerder toen zij zich tijdens een van haar vele reisjes naar Londen in het geheim verloofde met John Ruthwell, de tweede zoon van de absurd rijke bisschop van Durham. Hoewel ze haar lucratieve vrijerij in Oxford verborgen wist te houden voor haar puriteinse verloofde, werd de professor door zijn kerkelijke collega's, tactvol en in verholen bewoordingen, gewaarschuwd dat hij werd bedrogen.

De portier had Hélène, in haar gebruikelijke halfslachtige vermomming, op de avond van de moord rond 18:30 uur de trap op zien gaan naar de vertrekken van de professor. Niemand had haar zien gaan. Ze verklaarde dat ze ruzie had gehad met Thomas, die naar haar zeggen 'meer een vrekkegige *paysan* was gebleken dan een *professeur*', en dat ze was teruggegaan naar haar appartement bij de Parks om zich voor te bereiden op een reis naar Londen de volgende dag. De politie vond in een ladekast in haar slaapkamer twee scherpe stalen breipennen. Ze zei dat ze niet van breien hield en dacht dat de breinaalden door de vorige bewoner in het appartement waren achtergelaten.

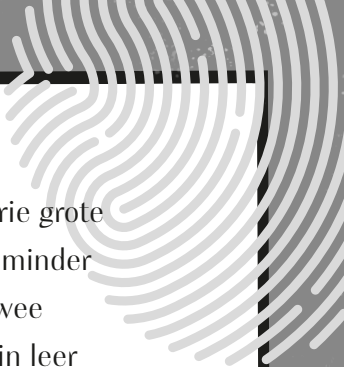
Hoewel de moord was gepleegd in juli, toen de meeste kamers van het college verlaten waren, herinnerde een promovendus, die rond 22:30 uur terugkeerde van een gezellige avond met vrienden op Hertford College, zich dat hij de boze stem van professor Thomas had gehoord door diens open raam. Hij had er op dat moment weinig acht op geslagen, maar herinnerde zich later dat hij heel

duidelijk 'Helen' had gehoord. Hij had ook 'debt' opgevangen, als los woord, of als onderdeel van een langer woord, en 'butter'. Toen daarover werd doorgevraagd, gaf hij toe dat 'butter' ook 'but a' zou kunnen zijn geweest.

Watson heeft genoteerd dat deze losse lettergrepen 'niet veel houvast boden', maar desondanks zijn vriend 'belangrijke doch meerduidige aanwijzingen' verschaften.

De tweede verdachte op het lijstje van Holmes was een bezoekende Amerikaanse wetenschapper van Yale. Professor Tippington Wynberg III was net als professor Thomas Shakespeare-expert. Maar anders dan zijn Britse collega was hij ervan overtuigd dat Christopher Marlowe de werkelijke auteur was van de beste toneelstukken in de Engelse taal, en niet de man uit Stratford.

Voordat hij bij het college arriveerde, werden daar drie grote kisten bezorgd vol met allerlei wetenschappelijke – en minder wetenschappelijke – bezittingen. Daartoe behoorden twee borstbeelden van Marlowe, diverse manuscripten, 105 in leer gebonden boeken, een gouden ganzenvaar die Wynberg met zich meedroeg om shakespeareaanse sonnetten te schrijven ‘wanneer hij inspiratie kreeg’, een portret ten voeten uit van zijn overleden vrouw, en een prent van de kathedraal van Canterbury, gezien vanaf de King’s School, Marlowes *alma mater*.

Wynbergs voordracht over Marlowe als de auteur van de werken van Shakespeare, die hij op 13 mei uitsprak voor een illustere publiek, werd met weinig enthousiasme ontvangen. De Amerikaan stond al bekend als een zware drinker, en het gerucht ging dat hij al lang voordat hij het podium beklom, de fles had gepakt. Professor Thomas, de venijnigste criticus van de voordracht, zei dat hij op korte termijn een artikel zou publiceren waarin hij ‘onweerlegbaar zou aantonen dat Wynberg een charlatan en een oplichter was’.

Vanaf dat moment hadden de twee mannen geen geciviliseerd gesprek meer met elkaar gevoerd. Vier keer had de Amerikaan op de binnenplaats onder de vertrekken van de Brit gestaan en hem uitgedaagd om ‘naar buiten te komen en te vechten’. En elk van die vier keer had Thomas zijn raam geopend om vuil water en nog vuilere woorden over het hoofd van zijn vijand uit te storten.

Wynberg zei dat hij op de avond van de moord tot ongeveer 23:00 uur in zijn kamer was gebleven en dat hij daarna een luchtje was gaan scheppen op de binnenplaats. Hij was niet gezien bij de trap die naar de vertrekken van professor Thomas leidde, maar de portier herinnerde zich dat hij hem om ongeveer 23:15 uur op de binnenplaats was tegengekomen. De Amerikaan ‘gedroeg zich heel vreemd,’ verklaarde hij. Met zijn handen stevig op zijn rug en de

blik strak op zijn voeten gericht liep Wynberg in cirkels over de binnenplaats, alsmaar mompelend 'I spy my foot, I spy my foot'.

De rechercheur uit Oxford zei tegen Holmes dat de bewijzen er sterk op wezen dat Hélène La Chaise de dader was. Ze zou het misdrijf hebben gepleegd toen Thomas had geweigerd haar meer geld te geven (waarschijnlijk met de woorden dat hij haar 'debt' niet langer zou dekken) en had gedreigd haar puriteinse verloofde de waarheid te vertellen. Getuigen hadden zelfs gehoord dat de professor kort voor zijn dood haar naam had geschreeuwd.

Holmes gaf toe dat dit de voor de hand liggende interpretatie was, maar vond dat er nog meer mogelijkheden waren. Hij meende dat Norman Wynberg III evengoed de dader kon zijn. Hij baseerde dat op een andere lezing van de woorden die de promovendus en de portier hadden genoemd. Holmes gaf toe dat zijn versie niet afdoende bewezen was, maar de juistheid ervan zou kunnen worden bevestigd door een microscooponderzoek van een voorwerp uit de vertrekken van de Amerikaan.

Zoals te verwachten bleek Holmes' uitleg van de raadselachtige woorden en zinnen juist. Na een zorgvuldig onderzoek van een van Wynbergs bezittingen werd de Amerikaan gearresteerd en aangeklaagd voor moord.

Hoe had Holmes de woorden die de promovendus en de portier hadden gehoord, geïnterpreteerd en welk voorwerp van Wynberg liet hij onder de microscoop onderzoeken?